

OORAKEL

Door veel audiofielen en muzikliefhebbers in het algemeen wordt een hoogwaardige hoofdtelefoon nog altijd op waarde geschat omdat het op verschillende punten voordelen met zich meebrengt.

KILIAN BAKKER

Ten eerste kan er van muziek worden genoten zonder dat men anderen stoort of last ondervindt van andere huisgenoten (die bijvoorbeeld TV willen kijken). Daarnaast is het een zeer praktische oplossing om van goede muziekweergave te genieten, omdat het minder plaatsgebonden is en een slechte kamerakoestiek geen directe invloed heeft op de weergave. Ook hoeft er niet met (in veel gevallen) zware luidsprekers te worden gesjouwd voor een goed resultaat (het correct positioneren van een bepaalde hoofdtelefoon op het hoofd heeft overigens wel degelijk zin maar daar komen we zo op terug). Een paar goed opgestelde hoogwaardige luidsprekers blijft magisch en zal ook altijd de voorkeur hebben. Toch maken de bovengenoemde voordelen – en de legio toepassingen in opnamestudio's – het ontwerpen van een super-hoofdtelefoon erg aantrekkelijk.

Conventionele hoofdtelefoons uit alle prijsklassen drukken twee klankschelpen tegen het hoofd waarmee ze de luisteraar min of meer afzonderen van de buitenwereld. Daarnaast kan die mechanische druk over een langere periode gaan irriteren of zelfs vermoeiend worden. Daarnaast is het een tamelijk onnatuurlijk iets voor ons

om het stereobeeld van twee door het hoofd geïsoleerde kanten aangeboden te krijgen (behalve kunsthoofdopnamen zijn de meeste muziekregistraties niet bedoeld voor zo'n gesegmenteerde weergave). Jörg Jecklin's elektrostatische Float hoofdtelefoon en zijn meer betaalbare dynamische familieleden boden al decennia geleden een goed, zij het hoogst onconventioneel alternatief voor de bekende kopkrekels. Het onderwerp van deze recensie is de herboren Jecklin Float, genaamd Jecklin Float QA. Die toevoeging staat voor Quad Atelier, de ontwikkelingsafdeling voor nieuwe producten van Quad Musikwiedergabe.

It's Life Jim, But Not As We Know It

De Float QA is feitelijk geen conventionele hoofdtelefoon maar een stel mini-elektrostaten die via twee beugels en een drievoudig lederen hoofdband op een afstand voor de oren worden geplaatst. Dat laatste is een cruciaal onderdeel van het ontwerp en het maakt, dat er een onverwacht natuurlijk klankbeeld wordt geleverd door deze oorluidsprekers (de meest toepasselijke term, dunkt me). Over het uiterlijk van de Float QA zullen de meningen tegelijk verdeeld en onverdeeld zijn, verdeeld

omdat het formaat en de vormgeving niet naar ieders smaak zal zijn, onverdeeld omdat het voor iedereen even zal duren voordat men aan de ongewone constructie is gewend. Het zit totaal anders op het hoofd dan een conventionele hoofdtelefoon en de constructie is niet instelbaar op het hoofdformaat. In de toekomst zal men voor het laatste een custom-versie kunnen aanvragen bij Quad Musikwiedergabe (voor professioneel gebruik worden reeds custom exemplaren geleverd).

De elektrostatische panelen van de Float QA hebben een plaatafstand van 1,8 mm dus 0,9 mm van stator tot membraan. Dat membraan is feitelijk Taran met een absoluut minimum aan geleidend materiaal. Colloïdaal grafiet met molybdeen als oplosmiddel is een veel toegepaste dotering voor de (mylar) membranen in elektrostaten en dat is ook wat voor de Float wordt gebruikt. Het verkrijgen van de juiste - minimale - dotering is een kritiek onderdeel van het ontwerp: men moet in feite balanceren op de rand van minimale geleiding. De panelen zijn beschermd tegen stof door middel van secundaire folie die langs de buitenkant van de statoren is aangebracht. Dat doet denken aan de QUAD 'stofvensters' en daar is het dan ook van afgekeken. Elektrostaten trekken nu eenmaal stof aan, het is daarom van belang om een akoestisch transparante bescherming tegen stof aan te brengen. Het stofvenster bestaat uit dunnere folie met een uitgekiende oppervlaktespanning waarmee de eigen-resonantie zo laag mogelijk blijft. Als laatste stof- en aanraak-barrière is er een externe grille met zeer open schuimrubber en een akoestisch transparante bekleding.

De nieuwe QA versie van de Float valt mede op door een zeer substantiële voeding en aansturing. Ik kan mij uit het verleden niet zulke uit de kluiten gewassen units herinneren en Jörg Jeclin geeft dan ook aan dat de oude aansturing en met name de trafo's van het origineel altijd een compromis zijn geweest. Thuis had hij een prototype aansturing met trafo's van vier kilo per stuk. Ook de voeding was een tien kilo monster en de bekabeling was van een meer robuuste soort dan hetgeen in de produc-

Fiona Knecht likes the Float QA, cause she likes the music. Fiona runs a specialist CD-studio in Zürich. <http://fiona-k.ch/fiona-k/cdstudio1.html>, <http://www.cdstudio.ch/start/>

tie werd gebruikt. Dat had natuurlijk alles te maken met kosten maar ook met praktische overwegingen. Toen Jörg en Manfred Stein van Quad Musikwiedergabe bespraken om de Float opnieuw te gaan produceren, werd al gauw besloten om voor een voeding en aansturing te gaan die op of zelfs boven het niveau van mijn eigen units zouden presteren. Grotere audio-transformatoren geven minder vervorming en ze vormen geen belemmering voor de laagste frequenties. Dat een excellente voeding van groot belang is, spreekt voor zich.

De Float QA voeding is van twee uitgangen voorzien, zodat er met twee Float hoofdtelefoons tegelijk kan worden geluisterd (essentieel in studio-situaties maar ook handig in privé gebruik). De connectoren zijn van de allerhoogste kwaliteit; Fischer zespins pluggen. Dat en de helder geanodiseerde aluminium behuizing deed mij als ex-Cello eigenaar denken aan Mark Levinson's geesteskinderen uit de latere jaren 80 en 90. Mark Levinson zal ongetwijfeld zeer gecharmeerd zijn van deze hoofdtelefoon, het is in feite wat hijzelf zou hebben geproduceerd als hij dat had kunnen uitvoeren. Zijn originele HQD speakers bestonden uit vier QUAD ESL panelen plus Hartley subs en Decca tweeters. QUAD elektrostaten waren zelfs in de Verenigde Staten al vroeg een akoestisch ijkpunt en ook de nieuwe Float QA heeft het één en ander in zijn genetische opbouw meegekregen van Peter Walker's 'Little Wonders'.

Luisteren

De CD 'Trollsang' van de Scandinavische dame Kerstin Blodig ging in de Marantz lade om de track 'Snale Mi Jente' te beluisteren. Op deze track zingt ze terwijl ze op een grote Bodhran (frame-drum) speelt. In het begin knipt ze ook met haar vingers en die geluiden kwamen zowel helder als impulsief over waarbij niet alleen de

'snap' maar ook de hand zelf (vel) bijzonder goed uit de verf kwam. Het Bodhran-spel klonk strak en sonoor. Het grote membraan werd met een elastische en volle sound weergegeven, wat opvallend was want veel hoofdtelefoons hebben daar wat moeite mee. Haar stem en de lange nagalm kwamen op rustige en overzichtelijke wijze naar voren en haar verleidelijke en expressieve zangstijl kwam op beide punten goed uit de verf via de Float QA.

Het album 'Pop Pop' van Rickie Lee Jones werd uit de platenkast gehaald om de track 'Dat Dere' te beluisteren. De akoestische bas klonk opmerkelijk ontspannen en werd met een rijke tonaliteit weergegeven. De plukken kwamen op plastische wijze naar voren en de uitsterving van de snaarklanken werd op luchtige wijze gepresenteerd. De achtergrond-percussie werd op zowel dynamische als subtiele wijze weergegeven terwijl de saxofoon op gearticuleerde en warme wijze naar voren kwam. De hese sound van de saxofoon kreeg een duidelijk vibrato mee en Rickie Lee Jones' stem werd met een natuurlijke en tonaal sterke weergave neergezet. De tweede (manne-

lijke) stem was met groot gemak te volgen (bij sommige systemen is hij praktisch onhoorbaar) en de gorgelende lach van het kind kreeg een heel aanstekelijke en vloeiende weergave mee waarbij de keelklanken goed uit de verf kwamen.

Van Eric Bibb's mooie CD 'Roadworks' werd de track 'Shavin' Talk' gedraaid. Deze track begint met het geluid van druppelend water en een 'hummende' heer Bibb die een scheermes weglegt. Die intro werd door de Float QA op onverwacht ruimtelijke en royale wijze weergegeven. Er is bij deze bijzondere hoofdtelefoon bepaald geen sprake van een ingesloten of gesegmenteerde presentatie, wat ongetwijfeld is te danken aan de zo kenmerkende constructie in combinatie met twee ware dipool weergavers. Bij het gitaarspel kwam elke pluk op de bassnaren met intensiteit en souplesse naar voren. Zijn vriendelijke en ietwat hese stem werd met een dusdanig scherpe focus geprojecteerd dat hij op een haar na 'los van het hoofd' overkwam. De foottapping op de vloer werd op gedetailleerde wijze en met een goede diepteweergave weergegeven (de microfoon hing boven hem, iets wat via de QA goed merkbaar was). Deze track kwam heel direct over maar klonk tegelijkertijd ook lekker 'open' en ontspannen.

Van Cyndee Peters werd haar mooie Opus 3 sessie van 'House Of The Rising Sun' beluisterd om te kijken hoeveel 'inner detail' de Float QA nog verder kon uitdiepen. De verschillende belletjes en de triangel werden met een uiterst subtiele en natuurlijke metaalruis en een opmerkelijk rijk timbre weergegeven. De bekken-slagen kwamen lekker knallend en met flinke dynamische sprongen over zonder dat er sprake was van hardheid of gehoormatige 'verblinding'. De tom-toms werden met goed gearticuleerde tikken 'plokken' en slagen weergegeven, wat meteen aangeeft dat elke percussieve aanraking op duidelijk gedifferentieerde wijze naar voren kwam. De melodielijn van de anders nauwelijks waarneembare

Voor X-fi workshop
Riva Sono
zie pagina 51

contrabas was goed te volgen waarbij de laagste tonen zelfs een goede presence meekregen. Bij heen en weer switchen tussen Float en luidsprekers, bleek telkens dat de Float QA in feite dichterbij de weergave van een stereopaar hoogwaardige luidsprekers komt dan menig meer conventioneel opgebouwde hoofdtelefoon.

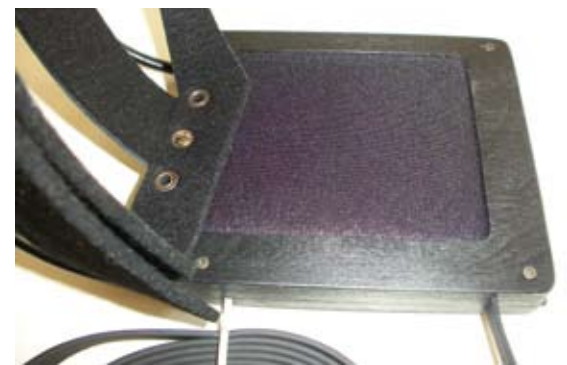
Conclusie

Niet zelden blijkt een tegendraadse zienswijze de juiste te zijn om tot ware innovatie te komen (thinking outside the box, in het Engels). Jörg Jecklin heeft met zijn originele Float hoofdtelefoon iets bijzonders op de markt gebracht, wat door de QA nog een paar belangrijke stappen verder wordt gevoerd. Het blijft een eigenaardig toestel om te zien en hoe het draagcomfort wordt ervaren, zal verschillen van drager tot drager; vrienden en vriendinnen die de QA hier hebben kunnen beluisteren waren daarover tamelijk verdeeld. Over de weergavekwaliteit was men echter unaniem: heel ontspannen, open en fijnzinnig. Wat mij bleef opvallen is de mate waarin de QA zich weet te distantiëren van een typische hoofdtelefoon-weergave. Deze ESL & LS 3/5a liefhebber kon die auditieve wegcijfering natuurlijk zeer waarderen. Last but not least, de natuurlijkheid, focus en vrijheid van zijn weergave maakt de Float QA tot een ware monitor-weergever. Een opmerkelijke hoofdtelefoon die moet worden

ervaren om te kunnen worden begrepen. Een luisterervaring die men niet gauw zal vergeten.

Prijs: FLOAT QA hoofdtelefoon plus QA Supply: € 2.800

Leverancier: QUAD Musikwiedergabe / www.Quad-Musik.de / (+49) 2654 98797

Toegepaste apparatuur:

Digitale bronnen:	Marantz CD 72II/MPA100 (gemodificeerd), Toshiba Satellite PRO
Versterkers:	Linn Kairn/QUAD 306, Cyrus One (MK1)
Weergevers:	Rogers LS 3/5a (15 Ohm)
Bekabeling:	QED Qunex, QED Original
Lichtnet:	Kemp SNS pluggen, Belden IEC, Lapp strip